

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
**“ЕКОНОМІКА ГОТЕЛЬНОГО
ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ”**
(для бакалаврів)

МАУП

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено доктором філософії в галузі економіки, доцентом кафедри МЕД МАУП *В. В. Кобржицьким*

Затверджено на засіданні кафедри менеджменту організації Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 22.12.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Кобржицький В. В. Навчальна програма дисципліни “Економіка готельного та туристичного бізнесу” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Економіка готельного та туристичного бізнесу”, вказівки до виконання контрольних робіт, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета дисципліни — опанувати програмний матеріал дисципліни “Економіка готельного та туристичного бізнесу” у повному обсязі задля подальшого розширення світогляду студентів і формування самостійності їх економічного мислення як важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні планувати, систематизувати та контролювати перспективну та повсякденну діяльність сучасних готельних і туристичних підприємств.

Засвоївши програмний матеріал у контексті організації та ведення бізнесу, студенти мають досягти високого рівня підготовки, що відповідає сучасним вимогам бізнесу та суспільно-економічного розвитку нашої країни.

Завдання курсу полягають у засвоєнні, закріпленні та систематизації комплексу знань, а також набутті умінь і навичок їх застосування при виконанні творчих індивідуальних робіт і завдань теоретичного та практичного змісту.

Після засвоєння навчальної дисципліни студент **повинен знати:**

- законодавчу базу сучасного готельного й туристичного бізнесу;
- економічне підґрунтя сучасного готельного й туристичного бізнесу;
- організацію роботи сучасного підприємства та визначення ефективності його роботи;
- принципи та методи управління туристичним і готельним бізнесом;
- економічні важелі успішного створення та розвитку готельних і туристичних підприємств.

Крім того, студент **повинен уміти:**

- організувати суб'єкти підприємницької діяльності в галузі надання туристичних і готельних послуг;
- правильно оцінювати економічні процеси, що мають місце у сучасному готельному й туристичному бізнесі;
- вільно оперувати внутрішніми ресурсами підприємства;
- правильно визначати сучасні тенденції у галузевому та регіональному розвитку торгівлі цими видами послуг;
- налагоджувати договірні відносини в бізнесі;
- розуміти найновіші досягнення в економіці сучасних готельних і туристичних підприємств;

- приймати ефективні управлінські рішення;
- уміло використовувати здобуті теоретичні знання у своїй практичній професійній діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є організація, функціонування та управління сучасним туристичним і готельним бізнесом.

Об'єктом дисципліни є вивчення економічних аспектів діяльності сучасних підприємств з надання туристичних і готельних послуг юридичним і фізичним особам і управління такими підприємствами.

“Економіка готельного та туристичного бізнесу” як навчальна дисципліна базується на знаннях, попередньо отриманих студентами під час вивчення дисциплін, що визначають особливості розвитку вітчизняних підприємств торгівлі послугами, структуру відповідних підприємств або торговельних підрозділів, підприємницьку діяльність у сфері торгівлі послугами, а саме: “Управління бізнесом”, “Менеджмент організацій”, “Основи економічної теорії”, “Міжнародна економіка”, “Основи підприємницької діяльності”, “Основи бізнес-планування”, “Маркетинг”, “Реклама у готельному бізнесі й туризмі”, “Управління туристичною діяльністю”, “Управління готельним бізнесом і туристичною діяльністю”, “Планування діяльності підприємств готельного бізнесу”, “Стратегічний менеджмент”, “Управління конкурентоспроможністю організацій”, “Інноваційний менеджмент”, “Організація готельного виробництва” та ін.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
**“ЕКОНОМІКА ГОТЕЛЬНОГО
ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ”**

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
	Змістовий модуль I. Сутність і специфіка туристичного та готельного бізнесу
1	Сучасна туристична індустрія та її роль у національній економіці
2	Індустрія гостинності
3	Ресурси готельного й туристичного підприємств

1	2
	<p>Змістовий модуль II. Фінансова діяльність підприємств туристичного та готельного бізнесу</p> <p>4 Фінанси та управління ними</p> <p>5 Витрати, собівартість продукту та ціноутворення</p> <p>6 Доходи. Прибуток. Ефективність діяльності підприємств</p> <p>7 Інвестиційна та інноваційна діяльність у туристичному та готельному бізнесі</p> <p>8 Ліцензування, сертифікація, стандартизація та звітність на підприємствах туристичного та готельного бізнесу</p>
	<p>Змістовий модуль III. Маркетингова діяльність туристичних і готельних підприємств</p> <p>9 Сучасні інформаційні технології в туристичному та готельному бізнесі</p> <p>10 Маркетингові дослідження в туристичному та готельному бізнесі</p> <p>11 Реклама, просування та реалізація туристичного та готельного продукту</p> <p>12 Імідж підприємства. Реклама національного продукту</p>
Разом годин: 144	

ЗМІСТ
дисципліни
“ЕКОНОМІКА ГОТЕЛЬНОГО
ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ”

Змістовий модуль I. Сутність і специфіка туристичного і готельного бізнесу

Тема 1. Сучасна туристична індустрія та її роль у національній економіці

Поняття туристичного та готельного бізнесу. Їх класифікація за видами та формами.

Економічні функції туризму. Вплив національної та регіональної політики на розвиток туризму. Екологія і туризм.

Чинники розвитку сучасного туризму. Глобалізація та основні світові тенденції розвитку туризму.

Світова туристична індустрія. Вплив туризму на розвиток регіонів і країн світу.

Огляд історичного розвитку туристичної індустрії в Україні.

Література [1; 2; 7; 9; 10; 27; 29; 33; 34; 40]

Тема 2. Індустрія гостинності

Соціально-економічні аспекти туризму та гостинності. Сучасні технології, що забезпечують розвиток туризму.

Туристичний регіон: сфера діяльності й інфраструктура.

Підприємства розміщення. Основні та додаткові готельні послуги.

Національні, регіональні та світові готельні мережі.

Особливості та проблеми підприємств готельного бізнесу в Україні.

Література [2; 7; 10; 21; 22; 25]

Тема 3. Ресурси готельного й туристичного підприємств

Туристичні та готельні комплекси. Чинники, що визначають їх розвиток.

Персонал туристичної фірми. Кваліфікаційні вимоги.

Персонал підприємства гостинності. Кваліфікаційні вимоги до працівників вищої, середньої та нижчої ланок.

Кадрова робота в туристичних фірмах і готельних закладах.

Основні фонди: структура, сутність, класифікація. Оцінка їх вартості. Показники руху, фізичне та моральне зношення, амортизація, відтворення основних фондів. Ефективність їх використання.

Оборотні засоби туристичних і готельних підприємств. Розрахунок потреби та джерела утворення. Запаси, нормування та використання оборотних засобів. Економія матеріальних ресурсів.

Нематеріальні ресурси сучасних туристичних фірм і підприємств готельного бізнесу.

Нематеріальні активи та їх використання.

Література [2; 5; 10; 21; 27; 29; 30; 39; 40]

Змістовий модуль II. Фінансова діяльність підприємств туристичного та готельного бізнесу

Тема 4. Фінанси та управління ними

Фінанси турфірм і готелів, їх функції. Фінансові активи та зобов'язання підприємств. Первинні та вторинні фінансові інструменти.

Сутність фінансового управління підприємством. Інформаційне забезпечення фінансового управління.

Функції управління фінансовою діяльністю. Фінансові менеджери.

Фінансове планування. Фінансові потоки туристичної фірми та готелю.

Література [5; 6; 35; 41; 42]

Тема 5. Витрати, собівартість продукту та ціноутворення

Витрати підприємства, пов'язані з операційною, фінансовою, інвестиційною діяльністю. Прямі та непрямі витрати.

Собівартість туристичного й готельного продукту. Калькуляція витрат.

Ціна продукту. Структура ціни.
Етапи ціноутворення. Методи ціноутворення.
Державне регулювання ціноутворення.

Література [3; 5; 25; 35–37; 42]

Тема 6. Доходи. Прибуток. Ефективність діяльності підприємств

Дохід підприємства від операційної діяльності (дохід від основної діяльності та інші операційні доходи).

Доходи сучасного підприємства від фінансово-інвестиційної діяльності (доходи від участі в капіталі та інші фінансові доходи).

Дохід від реалізації. Валовий прибуток/збитки. Фінансовий результат діяльності підприємства.

Рентабельність туристичного/готельного підприємств.

Баланс підприємства.

Економічна ефективність туристичного та готельного бізнесу.

Організація розрахунків з клієнтами. Технологія просування і стимулювання продажу. Інформаційні технології в туризмі.

Література [5; 35; 41; 42]

Тема 7. Інвестиційна та інноваційна діяльність у туристичному та готельному бізнесі

Сутність інвестиційної та інноваційної діяльності в туристичному бізнесі.

Розширення виробництва послуг, реорганізація підприємств. Оптимізація організаційних структур сучасних турфірм та готельних комплексів. ТНК у сучасному туристичному та готельному бізнесі.

Розробка нових турів, нових видів додаткових готельних послуг. Інновації в управлінні туристичними та готельними підприємствами.

Література [21; 22; 35]

Тема 8. Ліцензування, сертифікація, стандартизація та звітність на підприємствах туристичного та готельного бізнесу

Державне регулювання ринку туристичних і готельних послуг.
Сертифікація підприємств, що надають послуги з розміщення.
Стандартизація готельних послуг в Україні та світі.

Ліцензування туристичної діяльності.

Рекомендації ВТО щодо обслуговування туристів і надання туристичних послуг суб'єктами підприємницької діяльності.

Сертифікація закладів громадського харчування та підприємств, що надають транспортне обслуговування клієнтам турфірм і готелів.
Маркетингові підрозділи підприємств, рекламно-інформаційні підприємства-партнери.

Бухгалтерська та податкова звітність на підприємствах туристичного та готельного бізнесу. Додаткова звітність підприємств готельного та туристичного бізнесу.

Література [1; 2; 23]

Змістовий модуль III. Маркетингова діяльність туристичних і готельних підприємств

Тема 9. Сучасні інформаційні технології в туристичному та готельному бізнесі

Сутність і види сучасних інформаційних технологій. Основні складові, значення та особливості інформаційного забезпечення туристичного та готельного бізнесу.

Комунікативний процес.

Роль та місце інформаційних технологій у процесі глобалізації сфери послуг наприкінці ХХ — на початку ХХІ століття.

Сучасні інформаційні технології та інформаційні системи в туристичному та готельному бізнесі.

Інформаційні технології отримання первинної інформації, управління, прийняття і підтримки управлінських рішень та експертних систем.

Сучасні готельні інформаційні центри. Автоматизація управління сучасним готельним підприємством.

Інтернет-технології сучасного туристичного бізнесу.

Міжнародні та вітчизняні системи та програми бронювання готельних і туристичних послуг, квитків тощо.

Література [31; 41; 42]

Тема 10. Маркетингові дослідження в туристичному та готельному бізнесі

Маркетингова діяльність туристичної фірми та сучасного готелю.

Якість і конкурентоспроможність туристичного та готельного продукту.

Чинники підвищення конкурентоспроможності туристичного та готельного продукту.

Маркетингові дослідження в туризмі. Маркетингові дослідження у готельному бізнесі. Збирання, накопичення та опрацювання первинної та вторинної маркетингової інформації. Внутрішні та зовнішні джерела інформації.

Маркетингова служба туристичного та готельного підприємства. Методика маркетингових досліджень.

Диверсифікація як засіб уникнення ризиків і підвищення конкурентоспроможності туристичного та готельного продукту.

Страховання туристичного та готельного бізнесу.

Література [9; 11–13; 15–18; 20; 31]

Тема 11. Реклама, просування та реалізація туристичного та готельного продукту

Реклама туристичного та готельного продукту як цілеспрямована діяльність з поширення інформації щодо послуг, що пропонуються туристичними фірмами та готелями.

Вивчення попиту, чинники впливу на зростання чи зниження попиту на туристичний та готельний продукти. Сегментація ринку туристичних і готельних послуг на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Розробка сучасного туристичного та готельного продукту.

Позиціонування туристичних фірм і готельних комплексів та їх послуг.

Види реклами, придатні для рекламування туристичного і готельного продукту.

Медіапланування. Рекламна кампанія та її планування. Паблік рилейшнз.

Маркетингова стратегія просування продукту. Реалізація продукту та її основні канали. Оцінка результатів рекламної діяльності.

Література [9; 12–14; 28]

Тема 12. Імідж підприємства. Реклама національного продукту

Корпоративна культура туристичної фірми та готельного комплексу.

Чинники створення та підвищення іміджу сучасного підприємства.

Участь національного виробника туристичного продукту та готельних послуг у рекламі відповідного національного продукту. Міжнародні виставки та ярмарки. Співпраця з державними структурами щодо участі у масових заходах.

Індивідуальне та колективне фінансування участі національних виробників у просуванні національного туристичного продукту та послуг підприємств готельного бізнесу.

Література [1; 2; 11; 19; 23; 24; 26; 36; 38]

ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Важливою складовою навчального процесу, активною формою самостійної роботи студентів є виконання контрольної роботи.

Мета контрольної роботи — закріпити та поглибити теоретичні знання, які студенти отримали під час вивчення конкретної дисципліни.

Виконуючи контрольну роботу, студенти повинні користуватися літературою, рекомендованою викладачем (наводиться далі в окремому списку).

Варіант контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра номера залікової книжки “0”, то студент виконує варіант 10.

У контрольній роботі слід розкрити зміст теми, показати знання літературних джерел та навички розв'язання практичного завдання.

Контрольна робота містить теоретичні та практичні завдання.

На титульній сторінці контрольної роботи необхідно написати номер залікової книжки, поставити дату виконання та особистий підпис.

На наступній сторінці мають бути викладені завдання контрольної роботи у вигляді плану, наприкінці роботи – висновок та список використаної літератури. До загального обсягу роботи список літератури не враховується, кількість посилань – щонайменше вісім.

Контрольна робота виконується у формі реферату загальним обсягом 15–20 аркушів друкованого тексту (формат – А4, шрифт – Times New Roman або Arial, розмір шрифту – 12–14, через 1,5 інтервали) і подається на рецензування не пізніше як за місяць до початку сесії. У разі незадовільного виконання роботи вона повертається студенту на доопрацювання, після чого передається для повторної перевірки.

Після перевірки контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студент допускається до екзамену чи заліку.

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Ціноутворення в сучасному туризмі.
2. Ділове спілкування як важливий чинник успішного надання послуг персоналом готелю.
3. Транснаціональні корпорації в міжнародній торгівлі готельними послугами.

Варіант 2

1. Підприємства готельного бізнесу.
2. Ліцензування туристичної діяльності.
3. Маркетингові дослідження сучасних туристичних фірм.

Варіант 3

1. Ціноутворення в готельному бізнесі.

2. Доходи й витрати туристичної фірми.
3. Готельне господарство України: сучасний стан і перспективи розвитку.

Варіант 4

1. Маркетингові дослідження щодо туристичних і готельних послуг.
2. Загальна та специфічна звітність підприємств туристичної галузі.
3. Невиробничі витрати сучасних готельних комплексів.

Варіант 5

1. Сучасні основні та суміжні туристичні послуги.
2. Готельні ланцюги як сучасна форма організації готельного бізнесу.
3. Інновації в організації виробництва туристичних і готельних послуг.

Варіант 6

1. Сучасні готельні ланцюги як розвиток організації готельного бізнесу.
2. Міжнародні туристичні та готельні виставки.
3. Фінансові результати діяльності турфірми.

Варіант 7

1. Інвестиційна діяльність у готельному бізнесі.
2. Міжнародні стандарти готельних послуг.
3. Структура витрат і доходів туристичної фірми.

Варіант 8

1. Туристичний регіон.
2. Стандартизація готельних послуг.
3. Основні фонди та оборотні засоби підприємств туристичного та готельного бізнесу.

Варіант 9

1. Сучасні технології забезпечення діяльності туристичних і готельних підприємств.

2. Основні та додаткові готельні послуги.
3. Звичайна та специфічна звітність на підприємствах готельного й туристичного бізнесу.

Варіант 10

1. Фінансовий менеджмент готельного підприємства.
2. Засоби рекламування туристичного продукту.
3. Проаналізувати адміністративні витрати у сучасному готелі.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Основні та супутні готельні послуги.
2. Сутність поняття “готельні послуги”.
3. Визначити поняття “засіб розміщення”.
4. Туристська пропозиція.
5. Сутність поняття “туристичні послуги”.
6. Сутність поняття “туристичний продукт”.
7. Основні форми туризму.
8. Місце міжнародного туризму в сучасній світовій економіці.
9. Визначення поняття “турагент”.
10. Визначення поняття “туроператор”.
11. Основні проблеми підприємств готельного бізнесу й туризму у зв'язку з подальшим поглибленням глобалізації.
12. Специфіка міжнародної конкуренції у сучасних умовах розвитку ринку готельних послуг.
13. Залежність рівня конкуренції в туристичній галузі від рівня економічного розвитку країни.
14. Спільні та відмінні риси інтернаціоналізації та глобалізації світового ринку готельних послуг.
15. Вплив розвитку сучасних засобів зв'язку на еволюцію міжнародного туризму.
16. Вплив регіональних та глобальних об'єднувачих процесів на розвиток міжнародного туризму.
17. Вплив стану розвитку ринку готельних послуг на характер конкуренції в галузі.
18. Організація та планування сучасної готельної справи.

19. Соціальний та культурний вплив зовнішнього оточення на розвиток готельного господарства на світових ринках.
20. Чинники впливу на вибір готелю та умов проживання й харчування.
21. Рушійні сили міжнародного туризму, їх вплив на організацію туристичного бізнесу.
22. Маркетингові дослідження в туризмі.
23. Маркетингова діяльність готельного підприємства.
24. Просування готельного продукту на ринку.
25. Просування сучасного турпродукту.
26. Реклама турпродукту.
27. Рекламні засоби для туристичного та готельного продукту.
28. Паблік рилейшнз у готельному й туристичному бізнесі.
29. Основні та супутні туристичні послуги.
30. Пояснити залежність ціни перебування у засобах розміщення від їх форм і видів.
31. Показати співвідношення зміни вартості готельних комплексів від їх типів.
32. Порядок сертифікації готельних послуг.
33. Ціноутворення в туризмі.
34. Ціноутворення в готельному бізнесі.
35. Сучасна практика сертифікації готельних послуг в економічно розвинених країнах.
36. Вплив показника забезпеченості готелями у країні (регіоні) на їх сертифікацію.
37. Фінансове управління готельним комплексом.
38. Фінансовий менеджмент туристичної фірми.
39. Ресурси інтернет у сфері готельного бізнесу й туризму.
40. Міжнародні стандарти якості готельних і туристичних послуг.
41. Міжнародні сертифікати якості готельних послуг.
42. Сутність і методи реалізації продуктів туристичного та готельного бізнесу.
43. Розрахунки клієнтів з готелями і турфірмами.
44. Сучасні інформаційні технології туристичних фірм та об'єктів готельного комплексу.
45. Інновації в управлінні туристичними та готельними підприємствами.
46. Міжнародні туристичні виставки.

47. Аналіз фінансового стану підприємства готельного бізнесу.
48. Сучасні джерела туристичної інформації.
49. Конкурентоспроможність туристичної галузі країни.
50. Основні засоби поширення реклами в туризмі.
51. Специфіка виконання міжнародного контракту щодо надання туристичних послуг.
52. Специфічні риси співпраці туристичного та рекламного бізнесу.
53. Приватний сектор житла у наданні послуг гостинності.
54. Міжнародні компанії та ТНК у туристичному та готельному бізнесі.
55. Інформаційні джерела підтримки праці менеджера туристичної фірми.
56. Сучасні джерела прискорення виконання замовлень і бронювання готельних послуг.
57. Готельне господарство України в контексті підготовки до чемпіонату Європи з футболу Євро-2012.
58. Концептуальні підходи до професійної підготовки у провідних державах-акцепторах світового туризму.
59. Спеціальна освіта для готельного бізнесу.
60. Міжнародні інформаційні джерела підтримки праці менеджера туристичної фірми чи готелю.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про туризм” від 18.11.03 № 1282-IV.
2. *Господарський кодекс України*. Прийнятий Верховною Радою України 16.01.03 № 436-IV // Офіц. вісн. України. — 2003. — № 11.
3. *Агафонова Л. Г., Агафонова О. С.* Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання: Навч. посіб. — К.: Знання України, 2002. — 352 с.
4. *Байлик С. И.* Гостиничное хозяйство. Проблемы, перспективы, сертификация. — К.: Альтерпрес, 2001. — 208 с.

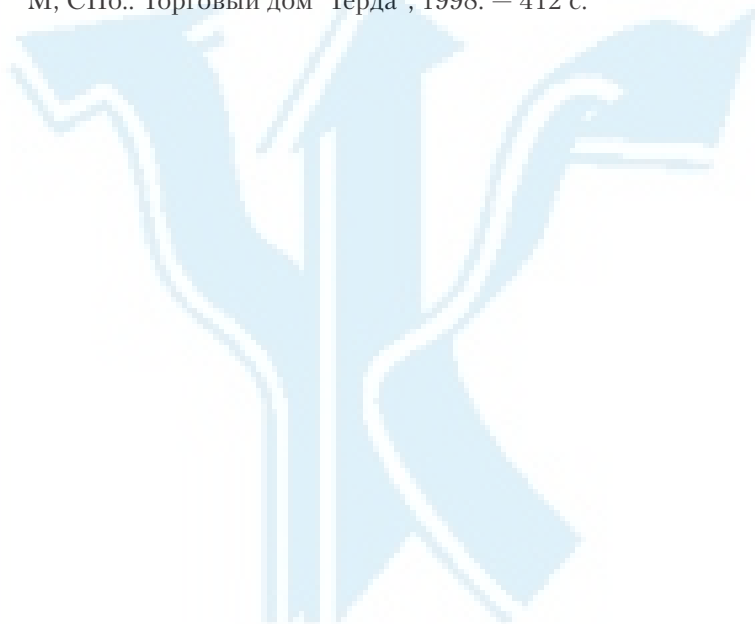

5. Балабанов Н. Т., Балабанов А. Н. Экономика туризма. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 173 с.
6. Буряк Л. Д. Финансовый менеджмент в малом бизнесе. — К.: Вид-во КНЕУ, 2002. — 84 с.
7. Волков Ю. Ф. Введение в гостиничный и туристический бизнес. — Ростов н/Д: Феникс, 2003. — 348 с.
8. Волков Ю. Ф. Экономика гостиничного бизнеса. — М.: Феникс, 2003. — 384 с.
9. Герасименко В. Г. Основы туристского бизнеса: Учеб. пособие — Одесса: Черноморье, 1997. — 160 с.
10. Гостиничный и туристический бизнес / Под ред. проф. А. Д. Чудновского — М.: ЭКМОС, 1998. — 352 с.
11. Дахно І. І., Кобржицький В. В., Куценко В. М. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 360 с.
12. Дурович А. П. Маркетинг в туризме: Учеб. пособие. — Минск, 2001. — 280 с.
13. Дурович А., Анастасова Л. Маркетинговые исследования в туризме. — М.: ООО “Новое знание”, 2002. — 348 с.
14. Дурович А. П. Реклама в туризме: Учеб. пособие. — М.: Новое знание, 2003. — 254 с.
15. Забалдіна Ю. Б. Маркетинг туристичного підприємства: Навч. посіб. / ФПУ Ін-т туризму. — К., 2002. — 196 с.
16. Котлер Ф. Маркетинг. Гостеприимство и туризм. — М.: ЮНИТИ, 2000. — 312 с.
17. Котлер Ф. Маркетинг-менеджмент. — СПб.: Питер, 2003. — 752 с.
18. Котлер Ф., Боуэн Дж., Мейкенз Дж. Маркетинг, гостеприимство, туризм. — М.: ЮНИТИ, 2003. — 1063 с.
19. Критсотакис Я. Г. Торговые выставки и ярмарки: Техника участия и коммуникации. — М.: Ось-89, 1997. — 224 с.
20. Мунін Г. Б., Тимошенко З. І., Самарцев Є. В. та ін. Маркетинг туризму: Навч. посіб. — К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. — 324 с.
21. Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. посіб. / За ред. В. К. Федорченка. — К.: Вища шк., 2001. — 237 с.
22. Управління сучасним готельним комплексом: Навч. посіб. / За ред. С. І. Дорогунцова — К.: Ліра-К, 2005 — 520 с.

Додаткова

23. *ВТО. Тенденции и методики развития мирового туризма: Практический курс.* — Мадрид: ВТО, 2003.
24. *Герчикова И. Н.* Международное коммерческое дело: Учебник для вузов. — М.: Юнити-Дана, 2001. — 671 с.
25. *Дугіна С. І.* Маркетингова цінова політика. — К.: КНЕУ, 2002. — 360 с.
26. *Економічний розвиток і державна політика: Практикум.* Вип.6 / За ред. Ю.Єханурова, І. Розпунтенка. — К.: КІС, 2002. — 264 с.
27. *Ефремова М. В.* Основы технологии туристического бизнеса: Учеб. пособие. — М.: Ось-89, 1999. — 192 с.
28. *Катернюк А. В.* Рекламные технологии. Коммерческая реклама. — М.: Феникс, 2001. — 320 с.
29. *Кобрицький В. В.* Туристический менеджмент в Украине: вчера, сегодня, завтра // Персонал. — 1999. — № 1. — С. 52–56.
30. *Кобрицький В. В.* Якісна спеціальна освіта — запорука підготовки кваліфікованих туристичних менеджерів ХХІ ст. // Персонал. — 1999. — № 4 (додаток). — С. 251–255.
31. *Куценко В. М.* Маркетинговий менеджмент: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2003. — 183 с.
32. *Миллер С.* Как использовать торговые выставки с максимальным эффектом: Пер. с англ. — М.: Изд. дом “Довгань”, 1998. — 126 с.
33. *Міждержавний стандарт ДЕСТ 28681.2–95 “Туристично-екскурсійне обслуговування. Туристичні послуги. Загальні вимоги”.* — К.: Держстандарт України, 1996.
34. *Міждержавний стандарт ДЕСТ 28681.2–95 “Туристично-екскурсійне обслуговування: Проектування туристичних послуг”.* — К.: Держстандарт України, 1996.
35. *Планирование на предприятии туризма: Учеб. пособие для вузов / Под ред. Е. Н. Богданова.* — СПб.: Изд. дом “Бизнес-пресса”, 2003. — 288 с.
36. *Портер М.* Международная конкуренция. — М.: Международные отношения, 1993. — 896 с.
37. *Скобкин С. С.* Маркетинг и продажи в гостиничном бизнесе. — М.: Юрист, 2003. — 224 с.
38. *Стимулирование международного туризма в ХХІ веке / Годфри Харрис и др.* — М.: Финансы и статистика, 2000. — 237 с.

39. *Травин В. В., Дятлов В. А.* Менеджмент персонала гостиничного комплекса. — М.: Финпресс, 2000. — 203 с.
40. *Туристична діяльність: нормативна база / О. М. Роїна* — К.: КНТ, 2005 — 448 с.
41. *Уорд Х.* Internet-маркетинг: Учеб. пособие. — М.: Юнити-Дана, 2001. — 528 с.
42. *Экономика современного туризма / Под ред. Г. А. Карповой.* — М; СПб.: Торговый дом “Герда”, 1998. — 412 с.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни	
“Економіка готельного та туристичного бізнесу”	4
Зміст дисципліни “Економіка готельного та туристичного бізнесу”	6
Вказівки щодо виконання контрольної роботи.....	11
Варіанти контрольних робіт	12
Питання для самоконтролю.....	14
Список літератури.....	16

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *С. Г. Рогузько*
Комп’ютерне верстання *А. М. Голянда*

Зам. № ВКЦ-4516

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротаційний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП
ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX
*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*